

Berekening van de bruto- en nettomarges van de melkproductie in de EU 28 van 1989 tot 2019

Analysresultaten gebaseerd op gegevens
verstrekkt door het Informatienet inzake
landbouwbedrijfsboekhoudingen (ILB)
van de Europese Commissie
voor de jaren 1989-2003 (SGM) en 2004-2019 (SO)

in opdracht van de European Milk Board (EMB)

Samengesteld door:

Dr. Karin Jürgens (Project Manager)
Büro für Agrarsoziologie und Landwirtschaft
(BAL – Rural Economics and Agriculture Office)
Heiligenstädter Str. 2, 37130 Gleichen-Bremke
Germany
+49(0)5592/927567, kj@agrarsoziologie.de.

Gleichen, Oktober 2021

1 Berekeningsconcept

Er worden vier verschillende soorten marges berekend: de brutomarge, de nettomarge en de economische nettomarge I + II. De methoden voor de berekening van de marges zijn gebaseerd op de EU-methode in het EU-rapport over melkveehouderijen. Om methodische redenen wijken de allocatiefactoren en ook het gekozen loonpercentage af van de EU-methode. Voor de loonvoet worden twee varianten berekend (enkelvoudige en gekwalificeerde loonvoet).

De ILB-standaardresultaten voor gespecialiseerde melkveebedrijven in de EU (gemiddelde bedrijven) dienden als database voor de berekeningen. De verkregen resultaten worden vermeld voor de jaren 1989 tot en met 2003 en 2004 tot en met 2019. Tussen 1989 en 2003 wordt het bedrijfstype ingedeeld op basis van de bruto standaardmarge (SGM), terwijl vanaf 2004 de standaardoutput (SO) wordt gebruikt.

Totale melkopbrengst =

Melkopbrengst + gekoppelde melkproductiesubsidies + speciale betalingen op grond van Artikel 68, tussen 2009 en 2014¹

Brutomarge =

Melkopbrengst plus gekoppelde melkproductiesubsidies *minus* inputkosten en algemene exploitatiekosten (excl. afschrijvingen, lonen, huur, rente² en belasting)

Netto marge =

Melkopbrengst plus gekoppelde melkproductieopbrengsten (inputkosten en algemene bedrijfskosten incl. afschrijvingen, lonen, huur, rente, belastingen)

Netto economische marge I

Totale melkopbrengst plus gekoppelde melksubsidies min de totale productiekosten voor de melkproductie (enkelvoudig loontarief voor melkproducenten³ + totale kosten van de melkproductie)

Netto economische marge II

Melkopbrengst plus gekoppelde melkproductiesubsidies minus de totale productiekosten voor de melkproductie (gekwalficeerde loonvoet voor melkproducenten⁴ + totale kosten van de melkproductie)

¹ (SE650) Steun_Art68 (€) en (SE616) Subsidies melkveehouderij (€)

² Lonen, huur en rente = externe factoren

³ Enkelvoudig loontarief = aan werknemers betaald loonbedrag / h x door gezinsleden gewerkte uren (zonder werkgeversbijdrage)

⁴ Gekwalificeerd loon = tweemaal het minimumloon / h x door gezinsleden gewerkte uren (zonder werkgeversbijdrage); het enkelvoudige loonpercentage werd gebruikt voor lidstaten zonder wettelijk minimumloon (Oostenrijk, Denemarken, Italië, Finland, Zweden en Cyprus). Het gekwalificeerde loontarief kan wegens ontbrekende gegevens alleen voor de jaren 2004 tot 2019 worden vastgesteld. Het gekwalificeerde EU-loon is een gewogen gemiddeld loon (vastgesteld op basis van het gewogen melkvolume in de EU-lidstaten).

Table 1: FADN en toewijzingsfactoren voor de berekening van de brutomarge

Variabelen aan de inkomenskant	Variabelen aan de kostenkant	Toewijzing van kostenposities aan de melkproductie op basis van ⁵ ...
Melkopbrengsten (melkprijs)	Voeraankopen	Aandeel melkkoeien + runderen/graasvee
Gekoppelde subsidies voor melkproductie	Seeds, fertilizers, plant protection products, other, specific plant production costs	Aandeel melkkoeien + runderen/graasvee x aandeel voederareaal/totaal land
Special betalingen	Andere specifieke kosten veestapel	Aandeel melkkoeien + runderen/totale veestapel
	Overige algemene kosten, onderhoud machines en gebouwen, energie, lonen, afschrijvingen, rente en belastingen	Productiewaarde voor melk + rundvlees/totale productiewaarde minus intern gebruik
	Inkomsten uit vee	Aftrek als verbonden product
	Enkelvoudig loon melkproducent (= betaald loon x door gezinsleden gewerkte uren)	Productiewaarde voor melk + rundvlees/totale productiewaarde minus intern gebruik
	Gekwalificeerd loon melkproducent (= tweemaal het minimumloon x door gezinsleden gewerkte uren)	

⁵ Dezelfde toewijzingsfactoren worden gebruikt als in "Wat kost de productie van melk?" studies (cf. Jürgens, Poppinga, Wohlgemuth).

2 Bruto marge

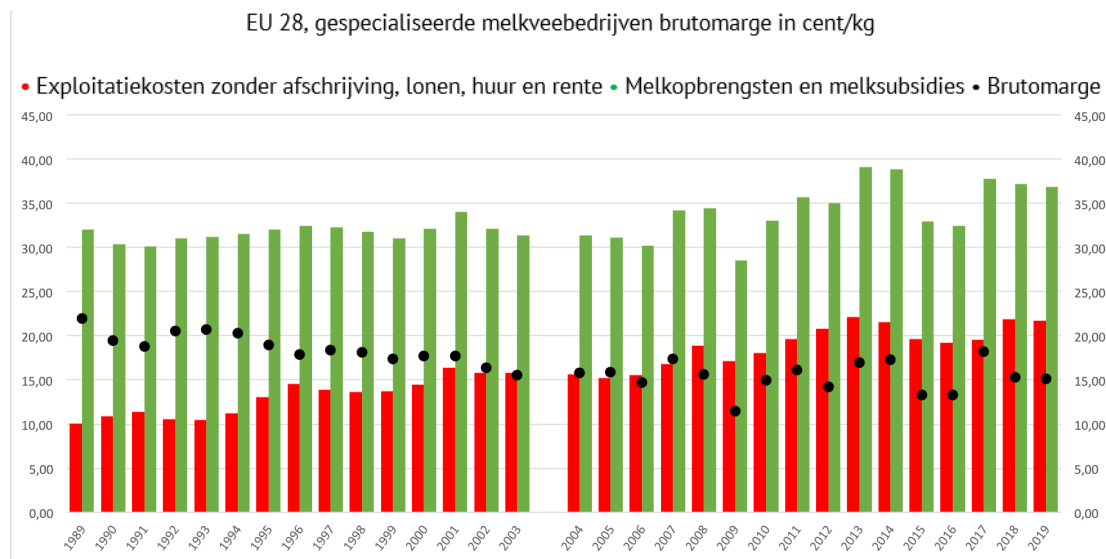

Fig. 1: Ontwikkeling bruto marge in centen per kilogram

Tabel 2: Bruto marge in centen/kg melk 1989-2003

Jaar	1989*	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Vertegenwoordigde landbouwbedrijven	575	572	572	457	447	421	489	455	458	453	392	392	392	360	358
Exploitatiekosten zonder afschrijving, loon, huur en rente	10.07	10.83	11.34	10.55	10.48	11.25	13.03	14.57	13.87	13.63	13.67	14.44	16.34	15.79	15.82
Melkopbrengsten en melksubsidies	32.05	30.31	30.08	31.05	31.20	31.54	32.00	32.42	32.25	31.73	31.03	32.11	34.01	32.12	31.33
Bruto marge	21.98	19.48	18.74	20.51	20.72	20.29	18.97	17.86	18.39	18.10	17.36	17.67	17.66	16.33	15.52

*1989-2003 FADN data gebaseerd op standaard bruto marge (SBM)

Tabel 3: Bruto marges in centen/kg 2004-2019

Jaar	2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vertegenwoordigde landbouwbedrijven	499	500	496	714	703	607	572	564	572	585	615	555	581	577	426	423
Exploitatiekosten zonder afschrijving, loon, huur en rente	15.59	15.17	15.51	16.79	18.85	17.09	18.03	19.62	20.79	22.13	21.54	19.63	19.17	19.55	21.88	21.72
Melkopbrengsten en melksubsidies	31.35	31.07	30.20	34.17	34.44	28.54	33.00	35.71	35.04	39.09	38.82	32.89	32.45	37.76	37.14	36.87
Bruto marge	15.75	15.90	14.69	17.38	15.58	11.44	14.97	16.08	14.25	16.96	17.27	13.26	13.28	18.21	15.26	15.15

*2004-2019 FADN data gebaseerd op standaard output (SO)

3 Net marge 1989-2019

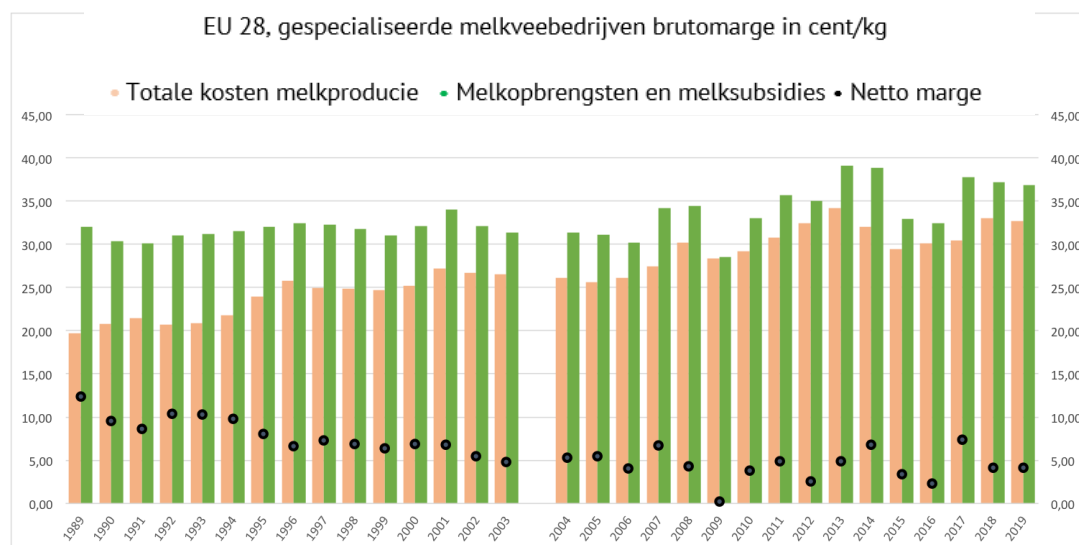

Fig. 2: Ontwikkelingen netto marges in centen per kilogram

Tabel 4: Netto marge in centen/kg melk 1989-2003

Jaar	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Vertegenwoordigde landbouwbedrijven	575	572	572	457	447	421	489	455	458	453	392	392	392	360	358
Totale kosten melkproductie	19.69	20.74	21.44	20.66	20.89	21.75	23.93	25.81	24.97	24.85	24.68	25.21	27.21	26.68	26.50
Melkopbrengsten en melksubsidies	32.05	30.31	30.08	31.05	31.20	31.54	32.00	32.42	32.25	31.73	31.03	32.11	34.01	32.12	31.33
Netto marge	12.36	9.57	8.64	10.39	10.31	9.79	8.07	6.61	7.29	6.88	6.35	6.90	6.80	5.44	4.84

*1989-2003 FADN data gebaseerd op standaard bruto marge (SBM)

Tabel 5: Netto marge in centen/kg 2004-2019

Jaar	2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vertegenwoordigde landbouwbedrijven	499	500	496	714	703	607	572	564	572	585	615	555	581	577	426	423
Totale kosten melkproductie	26.07	25.59	26.15	27.44	30.16	28.33	29.21	30.80	32.46	34.17	32.01	29.47	30.11	30.40	33.05	32.70
Melkopbrengsten en melksubsidies	31.35	31.07	30.20	34.17	34.44	28.54	33.00	35.71	35.04	39.09	38.82	32.89	32.45	37.76	37.14	36.87
Netto marge	5.28	5.48	4.06	6.72	4.28	0.21	3.79	4.90	2.58	4.92	6.81	3.42	2.34	7.36	4.09	4.17

*2004-2019 FADN gebaseerd op standaard output (SO)

4 Netto economische marge I 1989-2019

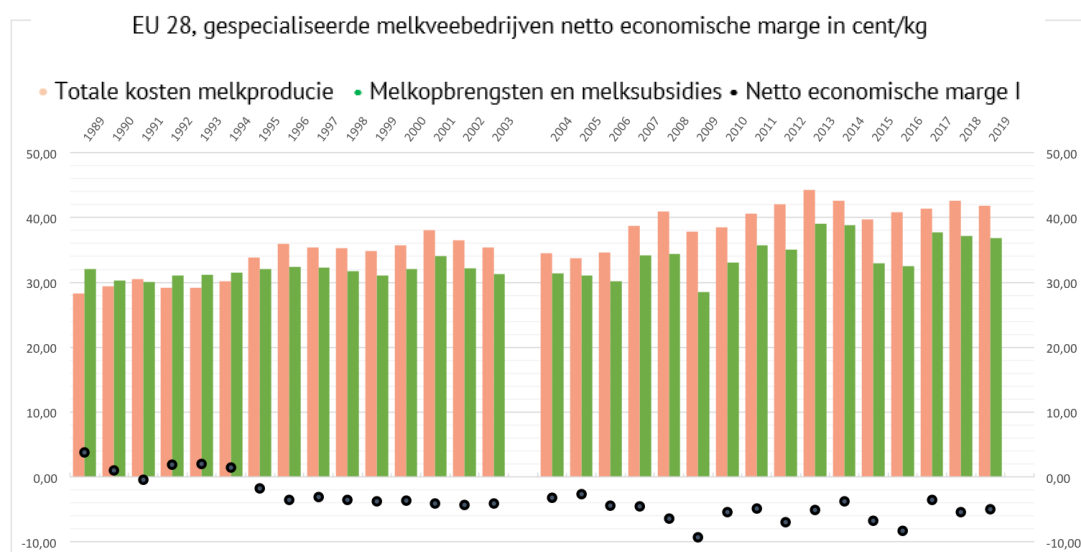

Fig. 3: Ontwikkeling netto economische marge I in centen/kg melk

Tabel 6: Netto economische marge in centen/kg melk 1989-2003

Jaar	1989*	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Vertegenwoordigde landbouwbedrijven	575	572	572	457	447	421	489	455	458	453	392	392	392	360	358
Totale kosten melkproductie	19.69	20.74	21.44	20.66	20.89	21.75	23.93	25.81	24.97	24.85	24.68	25.21	27.21	26.68	26.50
Eenvoudig loontarief voor melkproductie	8.57	8.60	9.06	8.51	8.27	8.42	9.88	10.13	10.37	10.48	10.13	10.55	10.89	9.82	8.93
Melk productiekosten (totaal)	28.26	29.35	30.50	29.17	29.16	30.16	33.81	35.95	35.34	35.33	34.81	35.76	38.10	36.50	35.43
Melkopbrengsten en melksubsidies	32.05	30.31	30.08	31.05	31.20	31.54	32.00	32.42	32.25	31.73	31.03	32.11	34.01	32.12	31.33
Netto economische marge I	3.79	0.97	-0.42	1.88	2.03	1.38	-1.81	-3.53	-3.08	-3.60	-3.78	-3.65	-4.09	-4.38	-4.10

*1989-2003 FADN data gebaseerd op standaard bruto marge (SBM)

Tabel 6: Netto economische marge in centen/kg melk 2004-2019

Jaar	2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vertegenwoordigde landbouwbedrijven	499	500	496	714	703	607	572	564	572	585	615	555	581	577	426	423
Totale kosten melkproductie	26.07	25.59	26.15	27.44	30.16	28.33	29.21	30.80	32.46	34.17	32.01	29.47	30.11	30.40	33.05	32.70
Eenvoudig loontarief voor melkproductie	8.48	8.16	8.46	11.28	10.75	9.50	9.25	9.76	9.58	10.07	10.60	10.22	10.67	10.94	9.55	9.13
Melk productiekosten (totaal)	34.55	33.75	34.60	38.72	40.91	37.82	38.46	40.56	42.04	44.24	42.61	39.69	40.78	41.34	42.60	41.84
Melkopbrengsten en melksubsidies	31.35	31.07	30.20	34.17	34.44	28.54	33.00	35.71	35.04	39.09	38.82	32.89	32.45	37.76	37.14	36.87
Netto economische marge I	-3.20	-2.69	-4.40	-4.56	-6.47	-9.29	-5.46	-4.85	-7.00	-5.16	-3.79	-6.80	-8.33	-3.58	-5.46	-4.96

*2004-2019 FADN data gebaseerd op standaard output (SO)

5 Netto economische marge II 2004-2019

EU 28, gespecialiseerde melkveebedrijven netto economische marge in cent/kg

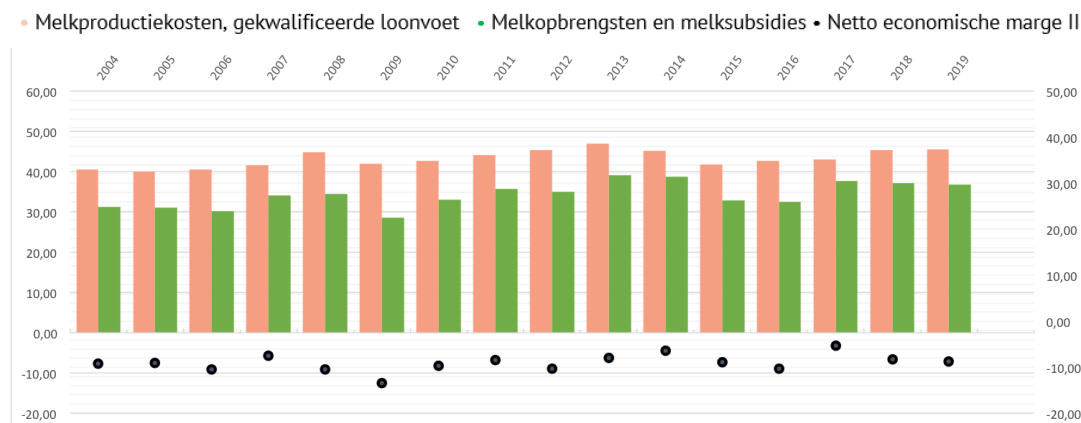

Fig. 4: Ontwikkeling netto economische marge II in centen/kg melk

Tabel 7: Netto economische marge II in centen/kg melk 2004-2019

Jaar	2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vertegenwoordigde landbouwbedrijven	499	500	496	714	703	607	572	564	572	585	615	555	581	577	426	423
Totale kosten melkproductie	26.07	25.59	26.15	27.44	30.16	28.33	29.21	30.80	32.46	34.17	32.01	29.47	30.11	30.40	33.05	32.70
Gekwalificeerde loon -voet melkproductie	14.54	14.46	14.50	14.17	14.66	13.70	13.52	13.35	12.94	12.91	13.27	12.28	12.58	12.68	12.33	12.86
Melkproductiekosten (totaal)	40.61	40.05	40.65	41.61	44.82	42.02	42.73	44.15	45.40	47.08	45.28	41.75	42.69	43.08	45.38	45.56
Melkopbrengsten en melksubsidie	31.35	31.07	30.20	34.17	34.44	28.54	33.00	35.71	35.04	39.09	38.82	32.89	32.45	37.76	37.14	36.87
Netto economische marge II	-9.26	-8.98	-10.44	-7.45	10.39	-	-	-9.73	-8.45	10.36	-8.00	-8.86	10.24	-5.32	-8.24	-8.69

*2004-2019 FADN data gebaseerd op standaard output (SO)

6 Samenvatting van de resultaten

Uit de ontwikkeling van de brutomarges (fig. 1) van 1989 tot 2019 blijkt dat de rentabiliteit van de melkproductie in de EU in de loop der jaren is gedaald. Ondanks de gestegen inkomsten uit de melkproductie en de subsidies liggen de brutomarges voor de periode 2004 tot 2019 meestal onder die van de periode 1989 tot 2003, afgezien van enkele uitzonderlijke jaren. Vanaf 2008 zijn er duidelijke en zelfs extreme schommelingen in de inkomsten als gevolg van de crisis van de producentenprijzen. Het feit dat de directe kosten in het algemeen blijven stijgen, terwijl ze in vergelijking ook veel minder fluctueren, betekent een verslechtering van de brutomarges voor de melkveebedrijven. De gemiddelde brutomarge over de 15 jaar van 1989 tot en met 2003 bedroeg 18,64 cent per kilogram, tegen een gemiddelde brutomarge van 15,31 cent per kilogram geproduceerde melk over de 15 jaar van 2005 tot en met 2019.

Verder blijkt uit de ontwikkeling van de nettomarge (fig. 2) ook dat er tussen 2008 en 2019 vier jaren waren (2009, 2012, 2015, 2016) waarin nauwelijks winst werd gemaakt door de melkveehouders. Naast de directe kosten omvat de nettomarge ook alle andere noodzakelijke uitgaven van de melkveebedrijven, maar zonder rekening te houden met de kosten voor het werk van de landbouwer. Terwijl de nettomarges tussen 1989 en 2003 varieerden van 5 tot maximaal 12 cent per kilogram melk, lagen ze in de jaren 2004 tot 2019 tussen afgerond 0 en 7 cent per kilogram melk. De gemiddelde nettomarge over de 15 jaar van 1989 tot en met 2003 bedroeg 8,0 cent per kilogram, tegenover een gemiddelde brutomarge van 4,3 cent per kilogram over de 15 jaar van 2005 tot en met 2019. Uit een vergelijking van deze twee perioden van 15 jaar blijkt dus dat de winst van de melkproducenten met bijna de helft is gedaald.

De netto economische marge I (fig. 3) geeft aan welke economische resultaten de melkveebedrijven in de EU gemiddeld zouden hebben geboekt indien zij hadden gewerkt op basis van de arbeidskosten die de bedrijven als gemiddeld loon aan hun werknemers betaalden. Uitgaande van deze hypothese blijkt uit fig. 3 heel duidelijk dat de netto economische marge I van de melkveehouderijen in de EU vanaf 1995 negatief is. De netto economische marge I voor de jaren 2008, 2012, 2015 en 2016 vertoont zeer negatieve waarden die vergelijkbaar zijn met de ontwikkeling van de winst. De inkomsten uit de melkproductie hadden tussen 1995 en 2019 minstens 1,8 tot 9,3 cent hoger moeten liggen om de gespecialiseerde melkveebedrijven in staat te stellen ten minste de op het niveau van een gemiddeld loon geraamde arbeidskosten van de landbouwer uit hun inkomsten te genereren.

De netto economische marge II is berekend op basis van tweemaal het minimumloon als loonkostentarief (fig. 4). In de jaren 2004 tot 2019 hadden de melkopbrengsten minstens 5,3 tot 13,5 cent per kilogram hoger moeten zijn om de melkveehouders in staat te stellen hun eigen arbeidskosten, geschat op basis van tweemaal het minimumloon, uit hun inkomen te genereren.